

Sygn. akt III AUa 649/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie III Wydział Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Krystian Serzysko
Sędziowie:	SSA Agata Pyjas - Luty (spr.) SSA Monika Kowalska
Protokolant:	sekr. sądowy Barbara Dudzik

po rozpoznaniu w dniu 29 października 2012 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **S. B.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.**

o wysokość kapitału początkowego

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach Wydziału V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 20 marca 2012 r. sygn. akt V U 1274/11

o d d a l a apelację.

Sygn. akt III AUa 649/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 20 marca 2012 r. Sąd Okręgowy w Kielcach zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z dnia 31 października 2011 r. w ten sposób, że zobowiązał organ rentowy do uwzględnienia przy ustalaniu wartości kapitału początkowego S. B. równowartości dodatków dewizowych z lat 1981-1989.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że S. B. urodził się w dniu (...). W okresie od 3 czerwca 1974 r. do 3 maja 1987 r., od 24 czerwca 1987 do 30 marca 1988 r. oraz od 16 października 1988 r. do 19 września 1989 r. był zatrudniony w (...) jako drugi oficer oraz w (...) sp. z o.o. w W. jako drugi oficer. Pracodawca wypłacał mu w latach 1981 - 1989 dodatek dewizowy. Kwoty równowartości tego dodatku zostały wskazane przez pracodawcę w zaświadczeniach o zatrudnieniu i wynagrodzeniu zdeponowanych w aktach organu rentowego.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, powołując się na treść art. 173 ust. 1, art. 174 ust. 1 i 2, art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach w Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U.

z 2009 r., nr 153, poz. 1227 ze zm.), uznał odwołanie za zasadne. Stwierdził, że organ rentowy niezasadnie odmówił uwzględnienia w podstawie wymiaru kapitału początkowego ubezpieczonego równowartości dodatków dewizowych otrzymywanych przez niego w latach 1981 - 1989. Do niniejszej sprawy nie znajduje bowiem zastosowania przepis § 4 ust. 2 rozporządzenia z dnia 1 kwietnia 1985 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent, według którego przy ustalaniu, czy istnieje obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie społeczne od określonych składników wynagrodzeń, stosuje się przepisy obowiązujące w okresie, z którego wynagrodzenie jest uwzględniane w podstawie wymiaru. Przepis ten jest wyłączony z uwagi na jednoznaczną treść § 4 ust. 5 rozporządzenia, zgodnie z którym równowartość dodatku dewizowego, wypłacanego do dnia 31 grudnia 1990 r. obok wynagrodzenia dolicza się do wynagrodzeń przyjmowanych do podstawy wymiaru. Nie ma przy tym znaczenia, że przepis ten obowiązuje od 1 stycznia 1991 r., gdyż wprost w swojej treści odwołuje się do okresów przed 31 grudnia 1990 r. Nie mają też znaczenia uprzednio obowiązujące regulacje, gdyż wskazany powyżej przepis jako późniejszy wyłącza je zgodnie z zasadą *lex posteriori derogat legi priori*. Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł organ rentowy, zaskarżając go w całości. Zarzucając naruszenie prawa materialnego, w szczególności art. 174 ust. 2 pkt 1, art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2004 r., Nr 39, poz. 353 z późn. zm.), § 4 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 1 kwietnia 1985 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent (Dz.U. z 1989 r. Nr 11, poz.63 ze zm.), uniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia i oddalenie odwołania.

Skarżący argumentował, że w zaskarżonej decyzji do podstawy wymiaru kapitału początkowego nie przyjęto kwot dodatku dewizowego wypłaconego wnioskodawcy za okres 1981-1989, ponieważ w myśl obowiązujących w tych okresach przepisów dodatki dewizowe wypłacane w żegludzie i rybołówstwie morskim i marynarzom nie stanowiły podstawy wymiaru składki. Na mocy uchwały Nr 144 Rady Ministrów z dnia 16 grudnia 1980 r. w sprawie wynagrodzeń i składników funduszu płac (M.P. nr 31, poz. 173) wyłączone zostały z podstawy wymiaru składki od 1 stycznia 1981 r. m.in. dodatki dewizowe wypłacane w żegludzie i rybołówstwie morskim. W okresie od 1 stycznia 1984 r. do 31 grudnia 1989 r. podstawy wymiaru składek nie stanowiły również m.in. dodatki dewizowe wypłacane w rybołówstwie morskim i marynarzom (rozporz. Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z dnia 27 grudnia 1983 r. w sprawie podstawy wymiaru składek... / Dz.U. nr 73, poz.332/, uchwała nr 33 Rady Ministrów z dnia 25 marca 1983 r. w sprawie klasyfikacji wynagrodzeń w jgu - M.P nr 15, poz. 85). Natomiast zgodnie z § 4 ust. 2 powołanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 1985 r. przy ustalaniu, czy istnieje obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie społeczne od określonych składników wynagrodzeń, stosuje się przepisy obowiązujące w okresie, z którego wynagrodzenie jest uwzględniane w podstawie wymiaru. Nowelizacja wprowadzona rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 5 października 1990 r., zmieniającym niektóre przepisy w sprawie ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent (Dz.U. Nr 71, poz. 418) obowiązuje od 1 stycznia 1990 r. Brak jest zatem podstaw do zaliczenia spornego dodatku do wartości kapitału początkowego wnioskodawcy.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie kwestią sporną pozostawało, czy przy ustalaniu podstawy wymiaru emerytury wnioskodawcy należy uwzględnić poza innymi składnikami wynagrodzenia także równowartość dodatków dewizowych, które uzyskiwał on w latach 1981 – 1989.

Zasadą jest, że do ustalenia podstawy wymiaru emerytury dla pracowników uspołecznionych zakładów pracy, nie przyjmuje się tych składników wynagrodzenia w gotówce i w naturze z tytułu wykonywania pracy w ramach stosunku pracy, od których nie ma obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne, przy czym istnienie tego obowiązku ustala się na podstawie przepisów obowiązujących w okresie, z którego wynagrodzenie jest uwzględniane w podstawie wymiaru (§ 4 ust. 1 i 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 1985 r., Dz.U. z 1989 r., nr 11, poz.

63 z późn. zm.). Wyjątki od tej zasady wprowadzają przepisy § 4 ust. 3 - 5 rozporządzenia. Zgodnie z ust. 5 § 4 powołanego rozporządzenia, równowartość dodatku dewizowego, wypłacanego do dnia 31 grudnia 1990 r. obok wynagrodzenia na podstawie uchwały nr 60 Rady Ministrów z dnia 25 lutego 1972 r. w sprawie ujednoczenia wysokości i zasad stosowania dodatku dewizowego dla członków załóg polskich morskich statków handlowych w żegludze międzynarodowej i statków rybołówstwa morskiego – w wysokości określonej w tej uchwale, przeliczonej według kursu walut obowiązującego w dniu wypłaty tego dodatku, dolicza się do wynagrodzeń przyjmowanych do podstawy wymiaru.

Nie ulega wątpliwości, że w okresie pobierania dodatków dewizowych przez wnioskodawcę, obowiązujące przepisy, powołane przez organ rentowy, nie przewidywały obowiązku opłacania od nich składek na ubezpieczenie społeczne. Rozważenia wymaga natomiast, czy w tej sprawie zastosowanie znajdzie wyjątek określony w przepisie § 4 ust. 5 rozporządzenia, biorąc pod uwagę, że został on wprowadzony dopiero z dniem 1 stycznia 1990 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 5 października 1990 r. zmieniającym niektóre przepisy w sprawie ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent (Dz.U. z 1990 r., nr 71, poz. 418).

Jak zasadnie uznał Sąd pierwszej instancji, przepis § 5 ust. 4 rozporządzenia w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent stanowi *lex specialis* względem przepisu § 4 ust. 1 rozporządzenia, gdyż jednoznacznie wskazuje na to wykładnia systemowa. W ustępie 1 przepisu § 4 zostało przewidziane, że wyrażona nim norma obowiązuje z uwzględnieniem ustępów 2 - 5, co służy zasygnalizowaniu, iż reguła ta nie jest bezwzględna i może znajdować pewne wyłączenia, w tym określone w ustępie 5. Co więcej, w okresie do którego przepis ustępu 5 się odnosi (do dnia 31 grudnia 1990 r.) nie istniał obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie społeczne od dodatku dewizowego. Gdyby zatem uznać – jak tego chce organ rentowy – że ustęp 5 nie wyłącza zastosowania ustępu 2 przepisu § 4 rozporządzenia, nakazującego ustalać podstawę wymiaru w oparciu o przepisy obowiązujące w okresie wypłacania określonego składnika wynagrodzenia, wówczas ustęp 5 byłby normą pustą. Za nieracjonalne należy uznać wprowadzanie do rozporządzenia przepisu, który nie mógłby w ogóle znaleźć zastosowania wobec brzmienia innego przepisu - § 4 ust. 2 i z tego względu podniesiona w apelacji interpretacja przepisów nie jest trafna. Ostatecznie wszelkie wątpliwości w tym zakresie wyjaśnia przepis § 7 wymienionego wyżej rozporządzenia z dnia 5 października 1990 r., nowelizującego rozporządzenie z dnia 1 kwietnia 1985 r., zgodnie z którym wprowadzone nim zmiany (w tym nakaz uwzględniania do podstawy wymiaru dodatków dewizowych wypłaconych do dnia 31 grudnia 1990 r.) stosuje się do wniosków o przyznanie świadczenia zgłoszonych poczynając od dnia 1 stycznia 1990 r. (ust. 1 pkt 1), zaś wysokość tych świadczeń ustala się od podstawy wymiaru obliczonej z uwzględnieniem zmian wprowadzonych niniejszym rozporządzeniem również za okres przed dniem 1 stycznia 1990 r. (ust. 2). Ustawodawca jednoznacznie przesądził więc, że przepis § 4 ust. 5 rozporządzenia w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent obowiązuje z mocą wsteczną, o ile wnioski o emeryturę lub rentę został zgłoszony od dnia 1 stycznia 1990 r. lub spełnione są inne szczegółowe warunki.

Z przedstawionych względów należy przyjąć, że przepis § 4 ust. 5 ma zastosowanie do niniejszej sprawy. Tym samym zasadne jest, aby do wynagrodzeń przyjmowanych przy ustalaniu podstawy wymiaru emerytury wnioskodawcy doliczyć równowartość dodatku dewizowego wypłaconego mu w latach 1981 – 1989.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny uznał apelację za bezzasadną i orzekł jak w sentencji wyroku na zasadzie art. 385 k.p.c.